

DOMOWINA

Wurězk ze žěłabnosći Domowiny pó 20. głownej zgromažinje

Cesćone delegatki,
cesćone delegaty,
cesćone gósci,

lětosna głowna zgromažina jo předna, kótaruž pšewjedujomy pó dwěma lětoma zasej pó zwuconej wašni. Měnim, až jo to dobre znamje našeje zamóžnosći ako kšywowy zwězk, se změnjonym wuměnjenjam pšiměriš móc. Smy krizu pšetrali a samo z njeje wuknuli. Žinsa se digitalne abo hybridne formaty pósejženjow celo wót samego rozměju.

Góspodařske položenje Łužyce

Cesćone pšibytne,

atraktiwita našeje Łužyce jo wažny faktor za byše a traše serbskego luda. “Łužyski monitor” (LausitzMonitor), reprezentatiwne napšasowanje ludnosći, kótarež pšewóžujo strukturnu změnu, jo se w lěše 2022 teke serbskim aspektam pšiwobrošił. 59 % wobydlarjow Łužyce su byli sebje wobjadne: serbska kultura słuša k jadnoraznosći našogo regiona. Wětšyna lužyskego wobydlařstwa ma serbskosć pótakem ako kluc za zgromadnu identitu. Demografija Łužyce pak jo teke wótwisna wót dalšnego góspodařskego wuwia regiona. Derje jo, až jo se w kazni wó změnje struktury na serbske aspekty žiwało. Góspodařsku situaciju Łužyce móžomy snaž jano w małym wobwliwowaš. Ju w celku pólěpšys jo předny nadawk celeje towarišnosći, wósebnje pak teke politiki. Wótcakujomy toš, až se krajna a zwězkowa politika jasnje k pšichodoju dwójorěcneje Łužyce wuznawatej a z tym jeje pšichod teke spěchujotej. Předne spěchowanske programy, ako zasedlenja ministraštwow a firmow južo wižimy.

Brunica a industrializacija

Industrializacija Łužyce jo była bólosny proces zajžonych epochow. Jo, teke serbske bury su swóju pšekowatu zemju spuščili, aby lěpše zaslužby we fabrikach a wuglowych jamach namakali. Se wě, až to njepšitrjefi za wšyknych. To se až do žinsajšnego wugbajo, wšako žerjo wudobywanje brunice celu zemju – togo, kenž ma z togo dobytk ale teke togo, kenž to njoco.

Pšed wěcej ako 20 lětami jo Domowina z wobydlarjami Rogowa samo pšed europskimi sudnistwami wójowała. Górze jo nazgónjenje, gaž musyš pódlažaš. Domowina jo se južo pšecej za zakóncenje wudobywanja brunice wugroniła. Rowno tak pak jo teke pokazala na trjebny regionalny konsens. Nigda njejsmy pótrjefjonym pšedpisali, kótare mēnjenje maju zastupowaš.

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodź. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Žinsa jo głowne pšašanje, co wóstanjo pó brunicy. Strukturna změna wšak ma zachopjeńk transformacije byś.

Zajmne jo pširowanje z Póruhrskeju. Ako jo se tam wudobywanje kamjeńtneho wugla zakóńcyło, jo se rowno ako pla nas žinsa, teke strukturna změna zachopiła. We wuslědku jo tam mimo wšakich góspodańskich kompleksow teke 5 uniwersitow a 17 fachowych wusokich šulow nastalo. How w Chóšebuzu móžomy wó takej libje jano cowaś. Naše wupominanja pak su žinsa samske: bžez dorosta njebužo pšichod. Trjebamy perspektiwy na městnje. A wótcakujomy w toś tom dypku teke, až se serbske nastupności samorozmějucy zapšimjeju.

Dobry pšikład za to jo Nimski centrum za astrofiziku (DZA), kenž ma se w Górnej Łužycy etablěrowaś. Jo to wjelika slěžańska institucija, kótarež zamóžo pó celem swěse za našu Łužycu wabiś. Pó mójom měnjenju jo derje, až su pytali iniciatory toś tego projekta wót přédneho wokognuša zwisk k Domowinje, aby teke žiwali na serbsku ludność.

Rowno tak cu pokazaś na firmu TDK w Nadrožnej Grabowce blisko Njedźichowa. Jo to přédna wětša priwatna firma, kótaraž jo pomjenila zagronitu za serbske nastupności. Žycym jej wjele wuspěcha a se wjaselim, až wóna firmu TDK w Zwězku serbskich rucnikarjow a pšedewzešarjow zastupujo.

Serbska rěc

Situacija našeje mamineje rěcy jo w jednotliwych regionach Łužyce rozdźelna – we wjelikem žělu jo situacija prekerna. Musymy zwěsćiś, až donětejšne napšawy njedosegaju, toś tu situaciju krotkocasnje změníś.

Wěmy, až stat spěchujo serbsku rěc. Wěmy pak teke, až lěpšyny za šulstwo jano funkcioněruju, gaž se trjebne resursy góže zasajžowaś. Tuchylu se efektiwne pšesajženje koncepta 2plus a Witaj felujucego personala dla wšuži znjemóžnijo. Teke rěčna kwalifikacija wuceńskego amta njejo stawnje taka, ako by trjebna była. Zamjelcaś njok pak teke, až smy spokojom, až jo se mjaztym bramborske póstajenje za šulstwo “Sorben/Wenden-SchulVO” nowelěrowało. Glej k tomu teke dypk 4.2. w rozpsawje zwězkowego pšedsedařstwa. Felujo pak dalej systematiske pólpšenje rěcneho kubljanja.

My proces dalej a kritiski pšewóžujomy.

Serbska rěc w zjawności

Na rownogódnju dwójorěcność Łužyce se w notnej měrje bóžko wšuži nježiwa. Jo škóda, až su se rowno w toś tych dnjach we wokrejsu Górne Błota – Łužyca jano nimskorěcne witańske tofle nastajili. Teke argumentacija krajnego ražca, až njetrjeba se na dwójorěcność na toflach žiwaś, mě wobtužyjo. “Dokulaž to niži njestoj”, njamóžo wótegrono byś. Našo wócakowanje jo, až komuny to sami wiže. Nic nas dla, ale dla swójskeje zagronitosći za serbsku rěc.

Dwójorěcność w serbskem sedleńskem rumje dejala se wót samego rozměś.

Za pšichod mam jadnoru pokazku: Pšecej a wšuži 100 % rownogódnna dwójorěcność, pótom teke žedne nalipki trjebne njejsu.

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodź. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Serbšćina ako druga cuza rěc

Cu se hyšći raz pšiwobrošiš šulskej wucbje. How wósebnje sakskim kublańskim poměram. Serbšćina ako druga cuza rěc jo mjazy drugim teke rolu grała pši njedawnem słyšanju w Sakskej krajnem sejmje.

Jasne jo, až póbitujo wukublanje pó koncepsje 2plus w Sakskej a Witaj w Bramborskej lěpše wukublanje ako cuzorěčna wucba – teke gaž njejo wšykno złoto. Jasne teke jo, až njesmějomy wóslabiš rowno toś to kublanje a donětejšne stojnišća.

Jasne pak teke jo, až musymy aktiwity pódpěraš, kótarež sebje lěpše kublanje rěcy wšuzi tam pominaju, žož se pó 2plus abo Witaj aktualnje njewuwucujo.

Zawježenje serbšćiny ako druga cuza rěc w Chrósćicach abo na Serbskem gymnaziju w Budyšinje by snaž škódne było, w Bělej Wóže móžo to južo cele hynac wuglědaš. W toś tej nastupnosći žělamy ze Serbskim šulskim towaristwom wusko gromaže. Wuslědk toś toho dobrego zgromadnego žěla jo teke, až se wucba 2plus w Sakskej něnto ewaluěrujo. To jo wažne za dalšne kwalificěrowanje šulskich póbitowanjow.

Nažejam se, až nas samski pšisud njetrjefijo ako Bramborsku. Pó tom, až jo se šulska wucba ewaluěrowała a Serbska rada a Domowina pisne stojnišćo zapódałej stej, njejo kublańske ministarstwo swóje aktiwity hyšći dosć derje rozšyriło. Njok na tom městnje šwikaš ale cu póbitowaš, až zgromadnje wó lěpše wobstojnosći wójujomy, ako jo sebje to južo 20. głowna zgromažina w lěše 2021 pominála.

Jo, kublanje jo šyroke pólo a nas wjelgin zaběra. Pši tom njepowědam jano wó šulskich konferencach abo wjele dalšnych gremijach, w kótarychž Domowina a ćlonki našych župow a towaristwow serbske zajmy zastupuju.

Na pšikład pomagaju cesnoamtski někotare Domowinarje a někotare ze sobužělašerjow Domowiny a Rěčnego centruma WITAJ kuždy tyžeń pšidatnje w šulach wóttwariš rěčne tšuša, kótarež jo korona zawinowała.

Rowno tak mógał pomjenjowaš problemy nastupajucy transport wuknikow. Teke gaž njejsu naše procowanja we wšych padach wuspěšne byli, smy weto mógałi mlogemu gólešu woglěd serbskeje šule zmóžniš.

W toś tom zwisku cu teke chwališ Założbu za serbski lud. Założbowa rada jo pšizwóliła městno jadnarja Serbskego šulskego towaristwa a teke městno Domowinskeje referentki za kublanje a dorost. To naše procowanja wjelgin pólpěšuju. Nažejam se, až móžomy wobej městnje – rowno tak ako wše druge – dalej financěrowaš.

Teke strukturna změna dajo nam móžnosć, górnoserbšćinu, dolnoserbšćinu abo slěpjańšćinu intensiwnje zachowaš.

Wjaselim se, až jo se za projekt Zorja mjazy 21 zwólniwych wósobow namakało. Z tym jo team wokolo Maximiliana Hasackego dopokazał, až w Dolnej Łužycy zajm wobstoj. Žycym jim dobry zachopk a wjele wuspěcha.

Rowno tak se wjaselim, až jo se w Górnej Łužycy ražilo strategiske planowanje rěcy pódpěraš z pomocu nowego projekta “ZARI” – Seš za regionalnu identitu a serbsku rěc. Smy wšakich ekspertow zdobyli – wósebnje teke how na pólu sociolinguistiki a rěcnych motiwatorow. Jo wažne, žinsa zdžaržanje rěcy rozměš nic jano ako pšašanje rěcnych zamóžnosćow ale teke socialnych poměrow, definěrowanje wóznama rěcy a teke zacuše, kótarež coš z rěcu wuwabiš. Žycym teke toś tomu projektoju wjele wuspěcha.

Naš cil njejo jano, rěčne rummy skšušiš ale teke rozměše za dwójorěčnosć Łužyce rozšyriš.

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodž. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Pšawniska situacija

To zdobyś njebužomy jano z rěcnymi napšawami, ale teke z pšašanim pšawniskich wobstojnosćow.

Móžomy, pširownujocy se z drugimi krajami Europy, zwěsćić, až mamy dobre pšawniske wuchadnišćo. Njamamy toś w přědnem rěže problem z kaznjami, ale z pšašanim, kak se toś te pšesajžiju.

Bóžko zdawa se serbsčina cesto byś njeprašana abo wobšěžkujuca. Chto z Was by swóje danki w serbskej rěcy wótlicy? Zawěsće jano mały žěl. Ale to pšawo mamy.

Ale jano na Serbow pokazowaś, až take pšawa njewužywaju, jo jano poť wěrnosći.

Pšed lětami smy we Waliziskej póznali tamnjejšu strategiju “active offer”. To wóznamjenijo, až tamnjejšy stat wědobnje napšawy twóri a za wužywanje mjeńšynoweje rěcy – w jich paže walizišćiny – wabi.

Serbske poměry su bóžko hynakše. Pla nas dej Serb měś wótergi bejnje šyroki kšebjat, aby sebje serbsku šulsku wucbu abo serbske słowo w zastojnstwach wuwójowať.

Ale su teke wuspěchy. Tak kiwa nam ze změnu zwězkoweje kazni skóćcnje rownostajenje serbskich žěńskich, kenž mógu pótom serbske familijowe mě pó serbskej wašni we wupokazu zapisaś daś.

Dalšne pólěpšenje serbskeje situacije stej za Domowinu w srježišću. W Bramborskej jo se pšed lětami tamnjejša serbska kazń nowelěrowała. W Sakskej tuchylu Serbska rada a Domowina wó noweli powědatej a zgromadne cile definěrujotej. Nažejamy se na jěsne pókšacowanje.

Su pak teke dalšne diskusije w Serbach, tak na pšikład wó pšašanju indigenosći a wótpowědnej ILO-konwencji.

Za nas njejo to nic nowego. Smy se južo pšed někotarymi lětami z tym zaběrali. Tegdy smy se jasnje za pšipóznaše ILO-konwencije wugronili. Za nas se wót samego rozmějo, až se z indigenymi ludami na swěše solidarizěrujomy.

Lěc pak se toś ta konwencija teke na serbski lud pósěgujo, wó tom dawa rozdźělne měnjenja.

Jaden wažny aspekt jo, lěc se serbski lud doněta sam ako “indigeny” spóznajo. Ma-lic něchten zajm na tom statusu, musy se teke wó to staraś, až se wětšyna serbskego luda za taki status wugronijo a wó tom diskutěrujo, z kótarym zaměrom se wó pšipóznaše ako indigeny lud procujo. To njejo se doněta stało. Lěc su w toś tom dypku ultimaty abo mjazsobne wumjatowanja pšawa droga, na tom móžo se cwiblowaś.

Žěto kšywoweje zwězka – naša baza

Ale slědk k rozpšawje.

Cesto słyšymy pšašanje: “Jo, chto ga jo toś ta Domowina?” Domowina, to njejo ten aparat w Budyšinje abo w Chóšebuzu. Domowina, to jo spóćetnje žělabnosć našych člonkojskich towaristwow, Domowina smy my wšykne – lube delegaty. Domowina wopšimjejo něži 200 jednotkow – towaristwa a kupki. Wóni su zakład za našu žělabnosć. Wjaselim se, až toś ta baza dalej rosćo. We wšykných pěš župach smy mówali nowe člonkojske kupki witaś, wěcej wó tom stoj w dypku 1.5. našeje rozpšawy.

Wuťšobnje witajšo k nam do Domowiny!

Ako som zaprědka naspomnjeť, jo pandemija drje našu žělabnosć wobšěžyła, naše kupki pak su byli dalej aktiwne. Pokazaś cu how wósebne na “Lěto župow” abo na Lěto Zejlerja a

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodž. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Kocora 2022. Pó historiskem psiklaže přědných spiwańskich swěženjow jo se pšewjadł 29.10.2022 w budyšyrńskej "Kronje " ako wjerašk jubilejnego lěta " Serbski spiwański swěžeń " chorow a spiwnych jednotkow z cełeje Łužyce. Jo to był wjelicy serbski wjacor. Taki wuspěšny projekt njedejał jadnorazny wostaś.

Na toś tom městnje žěkujom se wšykny cesnoamtskim a głownoamtskim za dlujkolětne a žurne žěło našych kupkow, župow a towaristwow.

Asociěrowane towaristwa

Rowno tak žěkowaś cu se našym asociěrowanym towaristwam. Wóni su za našu serbsku identitu wažny stůp. Chwalimy sebje dobre a intensiwnne zgromadne žěło z Wendlandom. How žěkujom se wósebje Werneroroju Sroce, kenž južo wjele lět toś te kontakty wuzaržujo. Wuzwignuś cu teke žělabnosť towarišnosći Společnost přátel Lužice. Wjaselim se na zakóncenje projekta rewitalizacije Hórnikoweje knigłownje, celkowy wobstatk jo se wuspěšnje restawrěrował a digitalizěrował. Mjaz drugim su člonki SPL rukopise zběrki „Serbowka“ we wusokej kwalisce digitalizěrowali, tak až su něnto zjawnosći psístupne. Statna kanclaja Sakskeje jo projekt we wusokosći 160.000 € spěchowała. Wjeliku zaslůžbu na tom ma teke wótpóstańc Sakskego krajneho sejma Marko Šiman.

Rowno tak pokazaś pak cu teke na našych pólskich psijašelow ze Žarow. Kuždolětnej kóńc apryla spominaju z nami psi pomniku za padnjonych wójakow w Chróscicach na wopory drugeje swětoweje wóny.

Glědajucy na aktualne wójnske napady Rusojskeje na Ukrainu jo šim wažnej, sebje surowosć wójny wuwědobniś.

Ukraina a Serby

Na zachopjeńku wójny jo było jedno foto pšewšo popularne. Na njom jo wižeś pro-ukrainski plakat, na kótaremž stoj: „Gaž Ruska pšestanjo wójowaś, zakóńcyjo se wójna. Gaž Ukraina pšestanjo wójowaś, jo kóńc Ukrainy. ”

Gronim jasnje: „Domowina zasůžujo zlosniwe wójnske napady, za kótarež Rusojska zagronitosć njaso. Rusojska jo wójnu do Europy psinjasła a měrniwy pórěd, kenž jo se kněžyl pó drugej swětowej wójnje, zakóńcyła.

Masaker w Butscha, w 40.000 wobydlarjow licecem měsće, žož su rusojske wójaki 410 ciwilistow zamordowali, jo se ze synonymom za toś tu wójnu stał. Njezadorana namóc, kótarež jo ciwilny lud wustajony, to su wobrazje a rozpšawy, kenž su stawizny Europy fundamentalnje změnili.

Solidarizěrujomy se z lužimi w Ukrainje, kótarež sebje z wjelikim póžedaním měr žyce. Słowjańskej bratša njedejałej wójowaś, ale diplomatiske rozwězanje pytaś.

Džěło třěšneho zwjazka - džěło gremijow

Chcu so zaso wěnować džělu gremijow Domowiny.

Džakuju so člonam Zwjazkoweho předsydstwa, prezidijej a našim wuběrkam. Wjeselu so, zo su w Zwjazkowym předsydstwje wšitke regiony a wšitke generacije zastupjene. Wosebje so wjeselu, zo je podžěl młodžiny jara dobry. Sym džakowny za kóždu konstruktivnu diskusiju. To je za wšědne džěło wažne a je wobohaća.

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodž. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Wólby system Domowiny a pomjenowanje delegatow

Zadžiwanje we mni wubudźili pak su w zašłymaj lětomaj wšelake přinoški w Serbskich Nowinach, kotrež zaběrachu so wospjetne z prašenjemi jednotliwcow, kak so delegaća za hłownu zhromadźiznu pomjenuja. Dyrbju sprawnje přiznać, zo mje tute wašnje zjawneje komunikacije trochu zadžiwa. Ja znaju tute prašenja jenož z mailkow. Wosobinski kontakt k wotpowědnym župam abo towarstwam, ke mni, k jednaćelstwu abo k Zwjazkowemu předsydstwu njeje nchtó nawjazał. Móžu pak změrować. Prašenje, kak maja so delegaća pomjenować je prawnisce a po wustawkach jasnje rjadowane. W tutym dypku wo falowacych rjadowanjach rěčeć, sebi tójšto fantazije wužada. Prawniski wuběrk Domowiny ma nadawk, k tomu podač hač do kónca swojeje dźěławosće w lěće 2025 wujasnjenje. W zwisku z džensnišej hłownej zhromadźiznu móžu prajić, zo su so wšitke wustawkowe a prawniske předpisy wobkedźbowali.

Wólby załožboweje rady

Mamy wysoki narok na našu organizaciju a na naše gremije. Je wězo mjerzace, hdyž so wšitko tak njeradži, kaž to do toho wočakuješ. Pokazać chcu tu wosebje na njedawne wólby załožboweje rady. Kritiki w tutym zwisku – tu wosebje tež w Serbskich Nowinach – mam za absolutnje wopačne. Prawniske pruwowanje je dopokazało, zo bě proces takle legitimny. Je móžne, zo wot 10 kandidatow so jenož 7 přesadza. To mjenuje so demokratija. Zwjazkowemu předsydstwu běše a je wažne, zo maja woleni zastupjerjo załožboweje rady, kotřiž dyrbja ze statnymi sekretarami na najwyšej runinje jednać, wysoku legitimaciju. To pak njeje jenož politiske abo juristiske prašenje, ale woznamjenja tež, zo to přesadźimy, štož smy sej do wustawkow zapisali: Zwjazkowe předsydstwo rozsudži ze znajmjeńša połojcu přitomnych hłosakmanych. W tutym zwisku móžu znowa jenož zwěsćić: gremij je so po tym měł. Nětkole přihotujemy posudk za Zwjazkowe předsydstwo. Sym sebi wěsty, zo budže so tež prašenje štwórteho zastupjerja bórze rozrisać.

Dalše temy Zwjazkowego předsydstwa a wuběrki

Naše gremije su so w zašłymaj lětomaj z mnohimi temami zaběrali, kaž móžeće to w aktualnej rozprawje čitać. Jenož tři přikłady chcu tu mjenować. Přihotuje so wupisanje “myta za hospodarstwo” jako připóznaće za žiwu serbskosć w předewzaćach. Kulturny wuběrk Domowiny wudžěła zhromadnje z dalšimi akterami doporčenja nastupajo koncepciju twarskeho naćiska za Serbski forum wědy w Budyšinje. Dźělowy wuběrk “załožbowa rada” ma nadawk, hač do nowembra předpołožić namjety, hač a kak móhli so wobstejnosće za dźěło serbskich zastupjerjow w załožbowej radže polěpšić.

Tróšku zadžiwany běch w tutym zwisku, jako čitach w Serbskich Nowinach prašenje dopisowarki, kak móže sebi Domowina dowolić, wo strukturje załožby rozmyslować. Wšako so Domowina – tak awtorika – wot załožby spěchuje.

Haj, přez załožbu financuja so tež srědky Domowiny. Chcu pak na to pokazać, zo njeplaći to za wjetši dźěl třěšneho zwjazka. Jenož zarjad a fachowe wotrjady so financuja. Nic pak čestnohamtska dźěławosć našich wjac hač 7400 člonow. Tež pokazać chcu na zakonsku funkciju Domowiny jako njewotwisna rěčnica zajimow Serbow. Štó potajkim, hdyž nic my, ma nadawk wo tym přemyslować, kak so serbska kulturna awtonomija zeskutkowni? Tu pokazam tež na słowa něhdyšeho Sakskeho statneho sekretara dr. Güntera Ermischa: “Die

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodž. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

Stiftung ist die Erfüllungsgehilfin der Domowina.” Snano je džensa, po 30 lětach, zaso na času, sej tež z nowymi wosobami zmysl našeje serbskeje demokratiskeje struktury znowa wuwědomić a ju kwalifikować.

Džěło zarjada Domowiny, RCW a projektowe džěło

Hdže stejimy džensa z džělakmanosću Domowiny? Ličba sobudžělačerjow je w zašłych lětach stupala.

Aktualnje ma Domowina wjace hač 80 přistajenych. Bjarnat Cyž, něhdyši jednaćel, mjenješe njedawno, zo je to podobny staw kaž w 90tych lětach. Tutón rozrost pak ma swoje přičiny we wšelakorosći nadawkow, kotrež smy w zašłych lětach přewzali. Tak zaručimy z pomocu Rěčneho centruma WITAJ socialne džěło na serbskich šulach. RCW stara so runje tak wo digitalne produkty kaž sotra.app. Domowina je nošerka mjeńšinoweho sekretariata w Berlinje a runje tak wudžeržuje syć rěčnych motiwatorow w Delnjeje Łužicy kaž tež hižo mjenowany nowy projekt ZARI.

Tež za Serwisowy běrow za hornjoserbsku rěč w komunalnych naležnosćach, kotryž je we Wojerecach zaměstnjeny, ma Domowina zamołwitosć. Su to přidatne nadawki, kotrež matej naš zarjad a Rěčny centrum WITAJ nimo wšeho poprawneho džěła zmištrować. Džakuju so wosebje jednaćelstwu, ale tež wšitkim přistajenym za spore a spušćomne džěło.

Zhromadne džěło serbskich institucijow

Džakować chcu so wšitkim serbskim institucijam. W zašłych lětach smy zhromadne džěło pohłubšili a so k wšelakim temam wothłosowali. Stajna wuměna je nam wažna. Jedne z hłownych wužadanjow džensnišeho časa je falowacy serbski fachowy dorost.

Tuž namołwjam: Komuž je přichod Serbstwa wažny, njech rozsudzi so za džěło w serbskej instituciji.

Džěło z druhimi organizacijemi

Džěła je wjele. W dobje mjez 20. a 22. hłownej zhromadźiznu mějach nimo swojeje džělawosće na čole zwjazkowneho předsydstwa a prezidija wjac hač 500 dalšich terminow. K tomu přińdu njeličomne terminy wšitkich našich čestnohamtskich kaž tež hłownohamtskich. Bjezdweła móžemy zwěsćić: Domowina je připóznata organizacija. Džělamy z mnohimi stronami a organizacijemi hromadže.

Prašenje dalšich mandatow

W tutym zwisku nasta w poslednim času prašenje, hač měli nawodne wosoby třěšneho zwjazka tež wukonjeć dalše mandaty zwonka Domowiny.

Sam sym wot tuteje diskusije był potřečeny. Prawniski wuběrk a Zwjazkowe předsydstwo staj so z temu zaběrało. Rozsud rěči za to, so tež druhdže angažować.

Dowolće, zo k tomu swójske mjenjeje dodam.

Naša organizacija, čejž předsyda sym, steji za wotewrjenosć. Tole nochcych z mojim wopačnym rozsudom w Budyskim wokrjesnym sejmje do prašenja stajić.

Jasne je, zo dyrbi džěło Domowiny być nadstronske a zo njesmě so nahladnosć Domowiny wobškodzić. Na to wšědnje dźiwamy, na tym chcemy so tež w přichodže rady měrić dać. Tež ja. Jasne pak tež je, zo njebudžemy naše serbske zajimy jenož w našich serbskich kruhach móc etablěrować. Dyrbimy tež w šěršej politice, w stronach a w komunach być aktiwni. Za to

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodź. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

trjebamy kmanych ludźi. Bohužel pak njeje dosć Serbow, kotřiž chcedža tež zwonka třěšneho zwjazka serbske zajimy zastupować. Tuž was prošu: Podpěraјće nas a džěło Serbow. Angažujće so we wšitkich towaršnostnych a politiskich kruhach a wabće aktiwnje za naše serbske zajimy. Wažne wuprajenje w tutym zwisku poda pućowanska wustajeńca mjeńšinoweje rady Němskeje: “Trjebamy wjetšinowu towaršnosć.”

Džěło z dalšimi akterami Serbskeho žiwjenja

“Wjetšina towaršnosće” je snadź tež dobre zapřijeće za dalšu temu.

Tež hdyž je Domowina najwjetša organizacija Serbow, njewoznamjenja to, zo njeje dalšich, kiž so za Serbstwo angažuja. Z wjetšinu džělamy bjez wušparanjow rady a derje hromadže. Komplikowanišo je to ze zjednoćenstwom “Serbski sejm”. Haj, dr. Měrcin Wałda je njedawno prawje zwěsćil, zo je z lěta 2021 zhromadne džěło skerje na wyšinje “nule”. Přečiny za to su wšelakore.

W tym zwisku chcu dopomnić na jara ranjace wuprajenja z lěta 2021, kotrež wjedžechu k jasnej poziciji hłowneje zhromadźizny: “[...] Pod tutymi wuměnjemi njewidži Domowina žadyn zakład za dowěrliwe džěło.”

Wujasnić chcu hišće raz tutón rozsud. Smy wočakowali, zo so za ranjace wuprajenja zamołwja, štož hač do džensnišeho njesu činili.

Smy jim tehdom poskićili, bjez wuměnjow přistupić třěšnemu zwjazkej. Naš wotpohlad njebě, mjenowane zjednoćenstwo podrywać, ale jim skićić samsnu bazu informacijow a móžnosć, w etablěrowanych strukturach wabić za swoje nahlady a zajimy. Bohužel su tole wotpokazali.

W tutym dypku pokazam na wuprajenje “divide et impera” - Serbam tajke něšto njetyje.

Česćene delegatki, česćeni delegaća,

dotal narěčał sym jenož džěl temow, wo kotrychž móžeće w rozprawje čitać. Je jich woprawdže wjele.

Pokazać chcu w tutym zwisku tež na rozsud 20. hłowneje zhromadźizny nastupajo “Zwjazk serbskich šulow”.

Rady bychmy naše komuny a šule lěpje podpěrać chcyli. Wuhotowanje kubłanišćow njeje jenož wěc samopostajowanja komunow, ale tež prašenje atraktiwity našich rěčnych rumow. Dobry přikład skići šula we Worklecach. Hdyž běha syn po wjace hač 30 lětach po samsnych starych deskach schodow a samsnym špundowanju z NDR-skeho časa kaž tehdy jeho mać, rysuje to njespokojacu situaciju w někotrych serbskich šulach. Tole změnić, je hoberski akt a wězo nochcemy, zo stanje so to samsne kaž tehdy z Wěteńčanskej iniciatiwu, kotraž by džensa snadź hinaše wobstejnoscě serbskeho šulstwa skićiła. Snadź bychmy džensa měli modernizowany šulski zwjazk w nošerstwje serbskeje šulskeje załožby. Bóh wě.

Pohlad do přichoda

Při wšěch ćežach, móžemy, zhladujo na wuwica zaštych lět, rjec, zo smy jako Domowina wuspěšni byli. Srědki Załožby za serbski lud su so wo wjac hač 20 % rozšěrili. Srědki strukturneje změny su so etablěrowali. Při dalšim džěle dyrbymy na to kedźbować, zo mamy jasnu strukturu a jednotnu zhromadnu strategiju wšitkich serbskich akterow a institucijow. Pokazam w tutym zwisku na wuwjedženja direktora Załožby za serbski lud z lěta 2021. Wón porěča tehdy k prioritam spěchowanja. Najwažniši nadawk bě tehdy po jeho słowach

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodž. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

regionalny management rěčow a identity, kaž tež kontakty ke kónčinam, hdžež je so serbska rěč ze wšědneho dnja nimale pozhubiła. Do tutoho procesa wón tehdy Domowinu přeprósy.

Domowina – we wšitkich regionach aktiwna

My smy so sobu na tutón puć podali. Mamy mjeztym 8 hłownych džělowych stejišćow, na kotrychž smy aktiwni. Nimo hižo wobstajacych w Budyšinje, Choćebuzu, Wojerecach, Slepom a Chrósćicach, smy wotewrili běrowaj na teritoriju župy “Jan Arnošt Smoler” w Přiwćicach a Radworju a dalši běrow w Delnim Wujězdze, na teritoriju župy Handrij Zejler. Tež Domowinski dom we Wojerecach je poľnje wobsadźeny. Z tym smy spjelnili žadanje tamnišeje župy, dom wožiwić.

Ale tež Serbskej domaj w Budyšinje a w Choćebuzu staj wućeženaj. Mjeztym wutworja so dalše běrowy w Budyšinje, w Choćebuzu a druhdze. Wšitke tute njejsu jenož w nošerstwje Domowiny, ale wone wožiwja kónčiny, hdžež so džensa wjac serbsčina wšědnje njenałožuje.

Trjebamy dorost

Myslu sej, zo tuta bilanca zawěsće mnohich zwjeseli. Za zachowanje serbskeje rěče trjebamy ludźi, kotřiž ju nałožuja a wšědnje rěča. Dyrbimy dale zaměrnje wabić za dorost a so starać wo nowe džělowe mocy. Wjacore džělowe městna w serbskich institucijach su wupisane.

Chcu so w tutym zwisku tež wobroćić na staršich a šule. Wužiwać poskitki a móžnosće, serbske institucije wopytać. Njeh šulerjo a młodostni džělo a móžnosće wukublanja w serbskich institucijach zeznaja. Poskićamy džělo tež praktikantam abo šulerjam w času prózdnin.

Zrozumju, zo ma někotryžkuli wobmyslenja, hač móže narokej wotpowědować. Ale ze swójskich nazhonjenjow wěm, zo móžeš so w serbskej rěči jenož w praksy wukmanjeć a zo su wšudze pomociwi sobudžělaćerjo.

Zo chcemy w tutym zwisku tež wuwaženosc splahow wobkedźbować je samozrozumliwe. Dyrbju pak sprawnje přiznać, zo sym druhdy při rańšim kofeju jenički muž mjez žonami. Jednaćelka pak mje potom přeco tróštjuje.

Facit a džak

Čescene delegatki, česceni delegaća,

bych-li cyłu šěrokosc džělawosće Domowiny rysować chcył, bych dyrbjał hodžiny dołho přednošować. To njeje narok džensnišeho dnja. Za to maće dobru lekturu, kotraž naše džělo derje a wobšěrnje dokumentuje. Zakład tutoho džěla su naše tři hesła:

Zamolwitosć - móžemy zwěsćić, zo njeje Domowina jenož najwjetša ale tež dale aktiwna a připóznata organizacija serbskeho ludu.

Wotewrjenosc - Domowina je atraktiwna, wšako dale rosće. Tute člonstwo je zakład za našu džělawosc.

Zwjazanosc - za wšu dowěru do našeho džěla a tež za móžnosć, we wašim mjenje skutkować směć, so wam wutrobnje džakuju.

Sym mjeztym 12 lět předsyda Domowiny, zašle 10 lět hłownohamtsce. Bě to napinacy ale tež wobohaćacy čas. Po dwěmaj jednaćelomaj mam nětko jednaćelku a džělam w pjatym Zwjazkowym předsydstwje. Dožiwjam generacisku změnu. Tež to njeje přeco lochko – kóždy

Nic do 22.04.2023, 10:30 hodź. wozjewić. Płaći rěčane słowo.

nowačk dyrbi so do nowych nadawkow zamyslić a zadźěłać – hač čestnohamtsce abo hłownohamtsce.

Sym dźakowny wšitkim našim čestnohamtskim a hłownohamtskim akteram - woni so wšědnje prócuja a zmóžnja naše wuspěchi.

Něštožkuli so nam njeje radžiło. Mnoho smy nastorčili a zawěsće budžemy dalše temy wotkrywać. Zwěsću pak, zo mamy dobrych partnerow we Łužicy a zwonka njeje. Smy widžomni, Domowina je spušćomny partner a wjetšina tu a druhdže našu organizaciju do swojeho dźěla sobu zawjaza a serbske temy samozrozumliwje wobkedźbuje.

W rozprawje Sakskeje wo položanju serbskeho ludu steji mjez druhim: “Přichod serbskeho ludu so sčasami skeptisce posudźuje. Sakske statne knježerstwo wuchadźa z toho, zo so přichod serbskeho ludu přez wolu Serbow jako mjeńšina kaž tež wolu wjetšinoweje ludnosće zhromadnje wuwija.”

Tutomu zwěsćenju so přizamknu. Tuta mjezsobna wotwisnosć załoža tež zamołwitosć woběju, so za polěpšenje zasadźować.

Njeje přeco lochko, tute wědomje na woběmaj bokomaj wuskutkować a do runowahi wjesć. Nadawk Domowiny leži runje w tutym dypku. Mamy politiski nadawk, zastupować serbske zajimy za serbski lud a tež napřećo zjawnosći. Tutomu narokej chcemy tež dale swěrne wostać a nadźijamy so, zo móžemy tutu mysličku tež zakótwić w přichodnych generacijach. Serbsku rěč a identitu hajić a spěchować je wutk dźěla Domowiny - tutón wutk njech nas na našim dalším puću přewodźa.

K tomu po zwučenym wašnju: Do dźěla zdar.

Wutrobny dźak.

Dawid Statnik

předsyda Domowiny